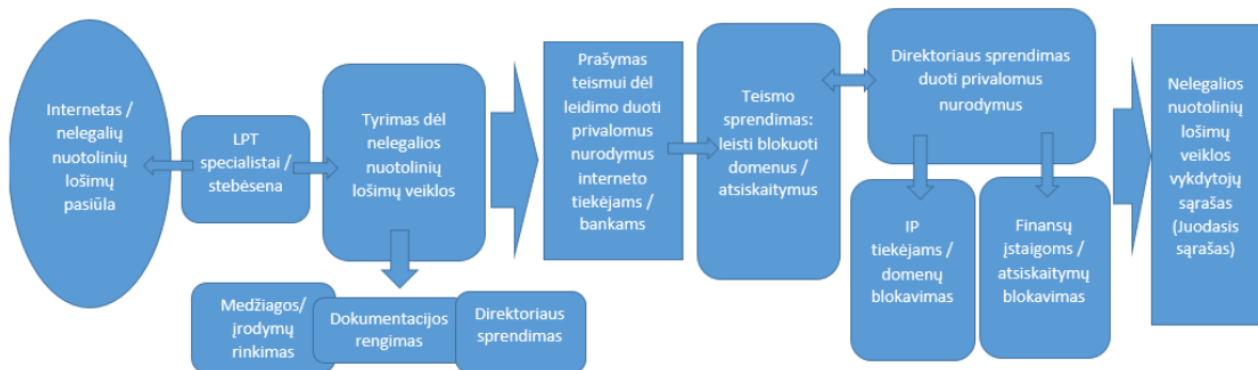

KAIP AUTOMATIZUOTI NELEGALIOS LOŠIMŲ VEIKLOS VYKDYTOJŲ PAIEŠKĄ INTERNETE?

ESAMOS SITUACIJOS IR IŠŠŪKIO APRAŠYMAS

Lošimų priežiūros tarnyba prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (LPT) vykdo priemones prieš nelegalios nuotolinių lošimų veiklos vykdytojus. Nelegalios nuotolinių lošimų veiklos vykdytojai – įmonės, veikiančios neturint LPT išduotos licencijos šiai veiklai.

Lošimus internete Lietuvoje leidžiama organizuoti nuo 2016 m. sausio, nuo tada taip pat pradėtos blokuoti nelegalios lošimų svetainės. Priemonėms prieš nelegalias svetaines užtikrinti, LPT vykdoma nelegalių lošimų pasiūlos internete stebėseną (ALJ 207). Stebėseną įstaigoje vykdoma, specialistams fiziškai tokių svetainių ieškant internete, t. y. nenaudojant jokių automatizuotų priemonių. Pastebėtos nelegaliai veikiančios svetainės, įvertinus kriterijus, pagal kuriuos laikoma, kad paslaugos teikiamos Lietuvoje (galimybė prisijungti/užsiregistruoti iš Lietuvos (naudojant lietuvišką IP), galimybė įnešti lėšų į lošėjo sąskaitą, galimybė lošti), įtraukiamos į sąrašą, kuriuo remiantis specialistai pradeda tyrimą dėl nelegalios nuotolinių lošimų veiklos vykdymo (renkami įrodymai, ruošama medžiaga, priimamas sprendimas dėl nelegalių nuotolinių lošimų vykdymo ir medžiagos perdavimo Vilniaus apygardos administraciniam teismui dėl leidimo duoti privalomus nurodymus interneto paslaugų teikėjams panaikinti galimybę pasiekti informaciją, kuri naudojama siekiant nelegaliai vykdyti lošimus bei finansų įstaigoms nutraukti finansines operacijas su nelegaliai veikiančiu subjektu). Gavusi teismo leidimą, LPT siunčia privalomus nurodymus tinklo paslaugų tiekėjams ir finansų įstaigoms dėl minėtų veiksmų vykdymo, o nelegaliai veikiančią subjektą įtraukia į Nelegalios nuotolinių lošimų veiklos vykdytojų sąrašą, kuris skelbiamas viešai.

Domeno ir/ar finansinių operacijų blokavimo priemones prieš nelegalių lošimų organizatorius taiko didžioji dalis Europos valstybių. 2019 m. atliktas ES tyrimas atskleidžia, kad interneto svetainių blokavimą taiko 60 % ES/EEB valstybių (Belgija, Bulgarija, Čekija, Kipras, Danija, Estija, Prancūzija, Graikija, Vengrija, Italija, Latvija, Lenkija, Portugalija, Rumunija, Slovakija, Slovėnija, Ispanija). Mokėjimų blokavimą taiko (arba turi galimybę taikyti) 55 % ES/EEB valstybių (Čekija, Estija, Prancūzija, Vokietija, Graikija, Vengrija, Latvija, Nyderlandai, Norvegija, Lenkija, Slovakija, Danija, Rumunija, Ispanija, Italija).

LPT tikslas – užtikrinti, kad nelegaliai veikiančios nuotolinių lošimų svetainės nebūtų prieinamos Lietuvoje, tokiu būdu siekiant apsaugoti lošėjus nuo nelegalios pasiūlos, o lošimų organizatorius – nuo nelegalios ir nesąžiningos konkurencijos, kurios sąlygomis veikia licencijos Lietuvoje neturintys, mokesčių valstybei nemokantys subjektai.

Nelegalūs lošimai – viso pasaulio problema, tad įvairiuose lygmenyse ieškoma būdų šiai problemai spręsti ir nacionalinėms rinkoms apsaugoti, užtikrinant tvarią ir atsakingą rinką. Nuotolinių lošimo svetainių pasaulio mastu yra dešimtys tūkstančių, kai kurios jų gali būti naudojamos pinigų plovimui, lažyboms dėl sutartų rungtynių (match-fixing), didelė dalis jų yra prieinama ir Lietuvoje, kai kurios jų netgi adaptuotos Lietuvos rinkai ir yra lietuvių kalba. Be to, susiduriama su problema – atsikuriančiomis ar veidrodinėmis svetainėmis, kurių paieškai skiriama nemažai laiko ir žmogiškųjų resursų sąnaudų.

Dėl rankiniu būdu vykdomo internetinės pasiūlos monitoringo ir įrodymų fiksavimo šiose interneto svetainėse, šis procesas nėra toks efektyvus, koks galėtų būti jį automatizavus.

LPT šią funkciją greta kitų savo funkcijų vykdo 3 specialistai. LPT privalomų nurodymų pagrindu, per 2020 m. buvo užblokuotos 268 svetainės, t. y. apie 67 svetainės per ketvirtį, 22 svetainės per mėnesį. Šiuo metu Nelegalios veiklos vykdytojų sąrašas yra 654 domenai. LPT stebėsenos sąrašas šiuo metu yra mažiausiai 400 svetainių, dėl kurių bus atliekami tyrimai, sąrašas pildomas.

Automatizavus nelegalių svetainių paieškos procesą, padidėtų priemonių prieš nelegaliai veikiančius subjektus efektyvumas, būtų eliminuotas žmogiškasis subjektyvumo faktorius įtraukiant svetaines į stebėsenos sąrašą, išvengta piktnaudžiavimo ir diskrecijos, tokiu būdu prisidedant prie korupcijos prevencijos šioje srityje, taip pat būtų efektyviau naudojami įstaigos žmogiškieji ištekliai, taupant juos nelegalių svetainių paieškoms internete, šį procesą už juos atliekant automatizuotam įrankiui, kartu pagal nustatytus kriterijus filtruojanti nelegalias svetaines, jų klonus, bei sisteminant duomenis specialistų dokumentuojamiems įrodymams.

SPRENDIMAS

Ieškant kaip kuo efektyviau įgyvendinti priemones prieš nelegalios nuotolinių lošimų vykdytojus bei užtikrinti lošėjų ir lošimų organizatorių interesų apsaugą, laikantis bendros įstatymo leidėjo valios ir krypties, kad būtų teikiamos tik licencijuotos lošimų paslaugos, verslas veiktų atsakingai, LPT siekia automatizuoti nelegalių nuotolinių lošimų veiklos vykdytojų interneto svetainių paiešką, sukuriant priemonę / įrankį, padėsiantį iš dalies palengvinti ir paspartinti pasiūlos stebėsenos procesus, identifikuoti subjektus, neatitinkančius reikalavimų leidžiamai veiklai (nelegalios nuotolinių lošimų veiklos vykdytojus) bei generuoti identifikuotų subjektų pagal LPT nustatytus kriterijus sąrašus / ataskaitas, pateikiant jas LPT specialistams tolimesniam informacijos apdorojimui.

Sukurtas įrankis galėtų pasižymėti šiais funkcionalumais:

1. Programa, administruojama vartotojų, automatiškai skenuos interneto svetaines, ieškodama galimai nelegalių interneto svetainių, kuriose galima lošti.
2. Radusi galimai nelegalias svetaines automatiškai kaups jas duomenų bazėje, kurią nuolatos atnaujins ir tikrins aktualumą, rinks informaciją apie veidrodines svetaines (užblokuotų interneto svetainių klonus) ir kitais būdais administruos renkamus duomenis.
3. Programa, naudodama vartotojų duomenų bazėje suvestus prisijungimo duomenis, kuriuos sudarys el. paštai, slaptažodžiai, vartotojo vardai, telefonų numeriai, adresai ir kiti vartotojų registracijai interneto svetainėje skirti duomenys, automatiškai arba padedant vartotojui, registruosis, identifikuosis ir prisijungs prie galimai nelegalios lošimams skirtos svetainės bei surinks medžiagą, skirtą svetainės turiniui įvertinti.
4. Programa rinks šią medžiagą: lošimus organizuojančio asmens rekvizitus, pinigų įmokėjimo/išmokėjimo būdus, ekrano nuotraukas su organizuojamų lošimų rūšimis ir kitą medžiagą skirtą įrodyti, kad minėtose svetainėse yra organizuojami nelegalūs nuotoliniai lošimai. Visa surinkta medžiaga bus kaupiama duomenų bazėje ir sistemiškai pateikiama dokumente .docx formatu.

Visais atvejais turėtų būti galimybė sugeneruoti ataskaitą (rezultatą), kurią būtų galima išsaugoti LPT darbuotojo kompiuteryje, taip pat galimybė ją apdoroti pagal įstaigos poreikį (editable).

Šis įrankis padės LPT įgyvendinti ALĮ numatytas priemones prieš nelegalios nuotolinių lošimų veiklos vykdytojus.

SPRENDIMO TINKAMUMAS

Įrankis prisidės prie LPT veiklos tikslų įgyvendinimo, operatyvesnio ir efektyvesnio funkcijų įgyvendinimo, lošėjų ir lošimo organizatorių interesų gynimo, korupcijos prevencijos šioje srityje užtikrinimo, Lietuvos pažangos Europos kontekste, inovatyviu būdu, pasitelkiant šiuolaikines technologijas ir startuolių iniciatyvas, įgyvendinant priemones prieš nelegalios nuotolinių lošimų veiklos vykdytojus.

Pažymėtina, kad LPT yra pradininkė ir šiuo metu lyderė blokuojant nelegalų interneto turinį Lietuvoje – LPT buvo pirmoji institucija Lietuvoje, pradėjusi blokuoti nelegalias lošimų svetaines, jos pavyzdžiu vėliau blokavimą pradėjo kitos institucijos.

Automatizavus procesą, didės užblokuotų nelegalių svetainių skaičius, nelegaliai veikiančių subjektų, su kuriais blokuojami atsiskaitymai skaičius, tokiu būdu piliečiams bus mažiau prieinamos nelegalios paslaugos, taip pat bus apsaugotas nacionalinio verslo konkurencinis lūkestis, valstybės institucijos taikomomis priemonėmis saugant legalią lošimų rinką nuo neteisėtos konkurencijos. Sėkmingas priemonės įgyvendinimas prisidės prie institucijos įvaidžio gerinimo ir Lietuvos vardo garsinimo tarptautiniame kontekste.

Siekiant pagerinti nelegalios nuotolinių lošimų veiklos vykdytojų blokavimo statistiką tikimasi, kad automatizavus procesą bus galima taupyti laiką paieškoms, o medžiagą ruošti ir teismui teikti paketais (veidrodinių svetainių atveju).

Taip pat siekiama paspartinti priemonių prieš nelegalios veiklos vykdytojus įgyvendinimo procesą (blokavimo trukmę): proceso trukmė dabar – 4-7 dienos, tikslas - 3-5 dienos.

REZULTATŲ TĖSTINUMAS

Sukūrus sėkmingą įrankį ir pasiteisinus jo efektyvumui, jeigu sukurto produkto kaina bus racionali, LPT iniciuos sprendimo pirkimo procedūras.

Be to, kaip minėta, domenų ir atsiskaitymų blokavimą Lietuvoje vykdo ne tik LPT, bet ir dar 5 institucijos (Ryšių reguliavimo tarnyba, Lietuvos radijo ir televizijos komisija, Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba, Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas, Lietuvos bankas), taip pat dauguma Europos valstybių, dalis jų dirba panašiu principu, kaip ir LPT, t. y. stebėseną vykdoma rankiniu būdu, tad neatmestina galimybė sudominti šiuo įrankiu kitas institucijas, vykdančias lošimų priežiūrą arba panašiu principu atliekančias kitokio neleistino interneto turinio stebėseną.

PAPILDOMA PAGALBINĖ INFORACIJA

- [Azartinių lošimų įstatymas](#)
- [Galimybių pasiekti informaciją, kuri naudojama siekiant vykdyti nelegalią nuotolinių lošimų veiklą, panaikinimo užtikrinimo tvarkos aprašas](#)
- [Atsiskaitymų už dalyvavimą nelegalios lošimų veiklos vykdytojų organizuojamuose nuotoliniuose lošimuose ir laimėjimų išmokėjimo per Lietuvos Respublikoje veikiančius bankus ar kitas finansų įstaigas ribojimo tvarkos aprašas](#)
- [LPT atliekamų tyrimų taisyklės](#)
- [Nelegalios nuotolinių lošimų veiklos vykdytojų sąrašas](#)
- [LPT 2019 m. veiklos ataskaita \(48-49,psl.\)](#)
- [Evaluation of regulatory tools for enforcing online gambling rules and channelling demand towards controlled offers](#)